

Danske HF & VUC: anbefalinger til en fornyelse af AVU

Almen voksenuddannelse (AVU) trænger til en fornyelse. Danske HF og VUC har en række forslag til hvordan AVU kan fornyes og blive et endnu stærkere uddannelsesstilbud.

Almene kompetencer er afgørende for at klare sig i samfundet, i videre uddannelse og på arbejdsmarkedet. Det gælder i dag og i endnu højere grad fremadrettet, hvor bl.a. senere tilbagetrækningsalder, digitalisering og behovet for flere velfærdsuddannede og faglærte øger behovet for opkvalificering og omskoling af den voksne befolkning.

Derfor er det vigtigt, at voksne uanset hvor de bor, og hvor de er i livet, har mulighed for at tilegne sig almene kompetencer. Almen Voksenuddannelse (AVU), der er uddannelse til voksne svarende til afsluttende niveauer i grundskolen, er et afgørende tilbud i den sammenhæng.

I tillæg hertil øger oprettelsen af FGU og Trepert III om styrket og fleksibel voksen-, efter- og videreuddannelse behovet for at se på, hvordan AVU kan fornyes og styrkes. Det er således afgørende, at AVU har det rette indhold og den rette struktur til de nye målgruppers uddannelsesbehov, så uddannelsen fortsat fungerer som et vigtigt bidrag til det løft af befolkningens almene kompetencer, der er behov for.

Danske HF og VUC har følgende anbefalinger til en fornyelse af AVU. Anbefalingerne er opdelt i fem hovedkategorier. Vi står klar til at uddybe anbefalinger og gå i dialog om, hvordan de kan føres ud i livet.

1. AVU's formål

AVU er et alment dannende uddannelsesstilbud, der forbereder til og styrker voksnes forudsætninger for videre uddannelse, job og samfundsdeltagelse. AVU er et fleksibelt enkeltfagstilbud, der spiller en vigtig rolle i forhold til at løse de udfordringer med social mobilitet og opkvalificeringen af arbejdsstyrken som vi har i Danmark. Konkret bidrager AVU til at sikre:

- Inklusion og samfundsintegration - en vej ind i uddannelsessystemet, samfundet og på arbejdsmarkedet
- Mobilitet - for dem der er på arbejdsmarkedet og gerne vil kvalificere sig til videre uddannelse eller sikre sig konkrete kompetencer.

Det anbefales, at AVUs formålsparagraf opdateres og præciseres, så de nye målgruppers uddannelsesbehov og de samfundsopgaver, som AVU skal være med til at løse, fremgår af formålet. I den forbindelse skal der tages højde for, at målgruppen for AVU kan variere over tid fx som følge af udsving i de økonomiske konjunkturer.

2. Indhold, struktur og overgang til videre uddannelse

Det er vigtigt, at AVU bliver en stærkt afsæt for kursisternes videre vej i uddannelsessystemet eller direkte på arbejdsmarkedet. Det kræver, at fagrækken og læreplanerne på AVU er opdateret og tidssvarende, at arbejdet med overgang og brobygning til videre uddannelse og arbejdsmarkedet styrkes samt at timetallet for alle fag på AVU hæves. Hertil har erfaringerne

vist, at særligt dansk som andetsprog på basisniveau skal styrkes, hvis målgruppen skal være i stand til at komme i arbejde og/eller videre i uddannelse, ligesom mange tosprogede mangler basisniveau i især samfundsfag, naturfag og teknologiforståelse.

Det anbefales, at fagrækken opdateres og fremover udgøres af følgende fag: dansk, dansk som andetsprog, (DSA) matematik, engelsk, samfundsfag, historie, teknologiforståelse, psykologi, samarbejde og kommunikation, formidling, naturfag/science/sundhed og andet fremmedsprog.

Det anbefales, at brobygningen fra AVU styrkes ved at karrierelæring integreres i fagene, projekt- og praktikperioder indtænkes hvor det er relevant, og der indføres et brobygningstaxameter til SOSU og EUD

Det anbefales, at deltagerbetaling bliver den samme på alle fag, samtidig med at skelnen mellem kernefag og tilbudsfag ophæves.

Det anbefales, at der gennemføres et serviceeftersyn af læreplanerne. Det skal være en principiel gennemgang af alle fag, så anvendelsesorienteringen i fagene bliver tydeligere med hensyn til uddannelsens formål, og de mere dannende fagmål fremgår og skrives frem også i eksamenskravene. Hertil:

- *Medborgerskab bør tænkes ind som et element i alle fag, herunder især samfundsfag, og i det hele taget skal den voksne målgruppes forudsætninger og behov afspejles i fornyelsen af fagene og læreplanerne.*
- *Nye fagbeskrivelser skal muliggøre almen dannelse kombineret med et sæt specifikke beskrevne kompetencer, der kan tilrettelægges i moduler / elementer. På den måde bliver det langt nemmere at udtage specifikke VEU-rettede faglige elementer af de enkelte fag.*
- *Nye fagbeskrivelser skal gøre det muligt at "tone" faglige elementer i retning af den enkelte voksnes uddannelsesønsker. Det kunne fx være toninger ift. SOSU, EUD eller hf.*

Det anbefales, at enkeltfagsstrukturen på AVU bibeholdes.

Det anbefales, at samfundsfag, naturfag og teknologiforståelse tilbydes på basisniveau. Herudover bør fagenes nuværende niveauinddeling fastholdes.

Det anbefales, at alle fag på AVU har mindst 60 undervisningstimer. Dansk som andetsprog Basis opdeles i to niveauer (DSA Basis 1 og DSA Basis 2) med 90 timer på hvert niveau, så dansk som andetsprog Basis i alt har 180 timer, mens det anbefales, at andre basisfag hæves fra 60 til 90 timer.

3. Prøver og eksaminer

Det er vigtigt, at den enkelte voksne kan tilegne sig de kompetencer, vedkommende har brug for. Derfor skal AVU tilrettelægges på en måde, der optimerer kursisternes læring. Det er således vigtigt, at der er tilstrækkelig undervisningstid i fagene til at sikre faglig dybde og pædagogisk variation. Endelig er det vigtigt, at der er troværdighed og transparens omkring de faglige resultater, som opnås via AVU. Eksamenssystemet skal fortsat sikre, at fag afsluttes med prøver og eksamen efter national standard samtidig med, at systemet ikke er for ressourcekrævende.

Det anbefales, at prøveformerne på AVU udvikles. Niveauerne G, E og D bør afsluttes med en karakter, da de tre niveauer er adgangsgivende til andre uddannelser. Prøverne skal kunne tilrettelægges mere fleksibelt end tilfældet er i dag, både i forhold til hvornår prøven aflægges, og hvordan prøven gennemføres. Hertil skal flere prøver kunne aflægges internt for at eksamenssystemet ikke bliver for ressourcekrævende.

Det anbefales, at almen forberedelseksamen, som giver retskrav på at blive optaget på toårigt HF, fastholdes.

4. Udbud af AVU i hele landet

Befolkningsfremgangen i byerne og tilbagegangen i yderområderne forventes at fortsætte ifølge befolkningsfremskrivningerne fra Danmark Statistik. Det er en udvikling, der naturligvis også presser udbuddet af AVU ude omkring i landet, hvor kursistgrundlaget efter udspaltningen til FGU nogle steder er meget lille.

Det er vigtigt, at der er muligt at få løftet sine almene kompetencer, uanset hvor man bor. Ellers får vi ikke et Danmark i balance. Derfor er det nødvendigt at gøre alt for at bevare en kritisk volumen på AVU ved at sikre, at udbud, indhold, struktur og finansiering af AVU er tilpasset omstændighederne.

Det anbefales, at tilrettelæggelsesfriheden bevares på AVU. Det er afgørende for at kunne opretholde et fleksibelt og målrettet tilbud i hele Danmark.

Det anbefales, at definitionen af fjernundervisning ændres, så simultanundervisning ikke længere betragtes som fjernundervisning.

Det anbefales, at udbuddet af AVU ikke fordeles på flere udbydere. Det vil i så fald betyde, at den kritiske volumen forsvinder nogle af de steder, hvor der i dag udbydes AVU.

5. Målgruppen

Målgruppen for AVU er som udgangspunkt personer, der er fyldt 25 år, og som ønsker at forbedre deres almene kompetencer. Personer under 25 år modtager i stedet undervisning på FGU, dog med visse undtagelser¹. Vi mener, at der bør åbnes for, at personer som kommunen efter endt Danskuddannelse, på baggrund af en individuel vurdering, ikke vurderer til at være en del af målgruppen på FGU, kan gå på AVU i stedet for. Det indbefatter bl.a. uddannelsesparate flygtninge og indvandrere, der ikke er danske statsborgere.

Det anbefales, at der indføres en undtagelse således, at personer under 25 år, og som kommunen efter endt Danskuddannelse vurderer ikke er en del af målgruppen på FGU, kan gå på AVU i stedet for.

¹ <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=209294>

Bilag 1 – Samlet oversigt over anbefalingerne

AVU's formål

1. Formålsparagraffen opdateres og præciseres til to hovedformål:
 - Inklusion og samfundsintegration.
 - Mobilitet.

Indhold, struktur og overgang til videre uddannelse

2. Fagrækken opdateres så den består af: Dansk, dansk som andetsprog, matematik, engelsk, samfundsfag, historie, teknologiforståelse, naturfag/science/sundhed og andet fremmedsprog.
3. Styrket brobygning fra AVU ved integration af karrierelæring i fagene, at projekt- og praktikperioder indtænkes hvor det er relevant samt indførelse af et brobygningstaxameter til SOSU og EUD.
4. Deltagerbetaling skal være ens for alle fag.
5. Serviceeftersyn af læreplanerne så anvendelsesorienteringen bliver tydeligere og de mere dannende fagmål fremgår og skrives frem også i eksamenskravene.
 - a. Medborgerskab bør tænkes ind som et element i alle fag.
 - b. Nye fagbeskrivelser skal muliggøre almen dannelse kombineret med et sæt specifikt beskrevne kompetencer, der gøres til moduler / elementer.
 - c. Nye fagbeskrivelser skal gøre det muligt at "tone" elementer i fagene i retning af den enkelte voksnes uddannelsesønsker. Det kunne fx være toninger ift. SOSU, EUD eller hf.
6. Enkeltfagsstrukturen på AVU fastholdes.
7. Fagenes nuværende niveaudeling fastholdes.
8. Alle fag på AVU har mindst 60 undervisningstimer. Dansk som andetsprog Basis opdeles i to niveauer (DSA Basis 1 og DSA Basis 2) med 90 timer på hvert niveau, så dansk som andetsprog Basis i alt har 180 timer, mens det anbefales, at andre basisfag hæves fra 60 til 90 timer.

Prøver og eksaminer

9. Prøveformerne på AVU udvikles. Niveauerne G, E og D bør afsluttes med en karakter. Prøverne skal kunne tilrettelægges mere fleksibelt, både i forhold til hvornår prøven aflægges, og hvordan prøven gennemføres. Hertil skal flere prøver kunne aflægges internt.
10. Almen forberedelseseksamen, som giver retskrav på at blive optaget på toårigt HF, fastholdes.

Udbud af AVU i hele Danmark

11. Tilrettelæggelsesfriheden bevares på AVU.
12. Definitionen af fjernundervisning ændres, så simultanundervisning ikke længere betragtes som fjernundervisning.
13. Udbuddet af AVU ikke fordeles på flere udbydere.

Målgruppen

Undtagelse for uddannelsesparate flygtninge og indvandrere der har gennemført danskuddannelse kan gå på AVU uanset alder.